
Landsbygdsutvecklingsåret 2010 – axplock ur Nyhetsbrevet

- Webbdebatten om EU:s jordbrukspolitik väckte stort intresse
- Sverige fick ett nytt parti – Landsbygdsdemokraterna
- och har vision om att bli Europas nya matland
- Fortsatt recension kräver reformer – Kommunförbundet publicerade översikt över strukturuomvandlingen
- Målen för KSSR förhastade och högtflygande visade rapport
- Arbetsgrupp vid JSM föreslog stora satsningar i akt att förbättra glesbygdsbornas ställning
- 68 procent av finländarna tror på avfolkad landsbygd men bara 4 procent vill det visade barometerundersökning
- Byskolorna värdefulla uppväxt- och inlärningsmiljöer visade doktorsavhandling
- Kampanj för att stärka byarna som funktionella regionenheter drog i gång
- Leader-andan i Europa skall stärkas – aktörerna samlades till en första konferens i Österrike
- Pole position för Finlands Leader-grupper – Petri Rinne utsågs till president för ELARD
- ”Blir svenskarna färre på landsbygden? Nej, miljontals flere!” – sakkunniga spekulerade under svenska Landsbygdsriksdagen
- I en pressrelease från finlandssvenska Landsbygdsriksdagen efterlystes ett intensivare samarbete mellan by och kommun
- Fyra finlandssvenska bönder berättade om sin vardag på YLE:s nya satsning Bondbloggen
- Itella började öppna glesbygdsbornas brev – byn Andersböle försökskanin med nätpost
- Vihtijärvi i Västra Nyland valdes till Årets by i riket 2010 – Riva Pihlaja Årets landsbygdsaktör
- *Bästa praxis* vinnarna utsågs under *Landsbygdsgalan*

WEBBDEBATTEN OM EU:S JORDBRUKSPOLITIK VÄCKTE STORT INTRESSE

”CAP angår inte bara jordbrukarna. Jordbrukspolitiken berör alla medborgare, i egenskap av skattebetalare och konsumenter.”

Agrarkommissionär Dacian Cioloș som ansåg att det livliga deltagandet i den offentliga webbdebatten om framtiden för EU:s gemensamma jordbrukspolitik, CAP, är en positiv sak som visar att CAP engagerar invånarna i EU (Landsbygdens Folk 18.6.2010).

Den offentliga webbdebatten om framtiden för EU:s gemensamma jordbrukspolitik, CAP (Common Agricultural Policy), väckte ett oväntat stort intresse. Mer än femtusen bidrag hade

lämnats in till EU-kommissionens webbsida då tiden för konsultationen gick ut 11.6.2010. Agrarkommissionär Dacian Cioloş inbjöd 12.4 alla intresserade EU-medborgare, organisationer och tankesmedjor till en online-debatt om jordbrukspolitikens framtida utformning. De flesta bidragen hade lämnats in från Tyskland, Polen, Frankrike, Lettland, Österrike och Spanien. Däremot var det lite med material från de nordiska länderna, men ett och annat bidrag fanns i mängden. *Uppgifterna var från tidningen Landsbygdens Folk (18.6.2010) och hittas även på nätupplaga under http://www.slc.fi/lf_nyhet.asp?id=3212.*

SVERIGE FICK ETT NYTT PARTI – LANDSBYGDSDEMOKRATERNA

Sverige fick ett nytt parti, Landsbygdsdemokraterna, som vänder sig speciellt till landsbygdsborna. Partiet, som bildades 16.1.2010, deltog i det svenska riksdagsvalet samma år på hösten (fick 1 564 röster (0,03 %) i riksdagsvalet). Man är till för alla människor som bor och lever sina liv på landsbygden, i jordbruks- och skogsbygd, äldre stationssamhällen, bruksorter, kyrkbyar och andra orter med nära landsbygdsanknytning. Mer än en fjärdedel av Sveriges medborgare bor på landsbygden. *"Grunden för partiets politik är alla människors lika värde och rättigheter. Oavsett var de bor och verkar ska alla människor ha samma möjligheter att påverka sin livssituation. Alla människor ska, oberoende av var de valt att bo och verka, tillförsäkras rätten till ett tryggt och bra liv, byggt på social hälsa och framtidstro. Partiet ska arbeta för en politik som är lojal och solidarisk med landsbygdens människor och främjar en långsiktig målsättning om en levande landsbygd."* Hörnstenarna i partiets arbete för att bevara och utveckla en levande landsbygd skall vara: bevara traditioner och kulturarv, utveckla företagande och service, utveckla demokrati och möjligheter att påverka, samt skapa framtidstro genom utveckling. *Mer om Landsbygdsdemokraterna och deras hörnstenar finns på http://www.landsbygdsdemokraterna.se/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1.*

OCH HAR VISION OM ATT BLI EUROPAS NYA MATLAND

Sveriges jordbruksminister Eskil Erlandsson utsåg Matlandetambassadörer från alla landskap i landet den 23 februari 2010. De 26 Matlandetambassadörerna är ett viktigt steg för att uppnå visionen om att Sverige ska bli Europas nya matland. *"Sverige sjuder av kreativa och kunniga människor inom området mat och turism, det finns ett stort urval av duktiga producenter och initierade restaurangägare, skickliga turismföretagare och framstående mathantverkare. Min tanke är att skapa ett nätverk genom hela landet för att gemensamt arbeta för att vi ska bli bäst i Europa på mat, därför utser jag Matlandetambassadörer"*, sade Erlandsson. Vad innebär det då att vara Matlandetambassadör? Jo, man bidrar till att framhäva regionens mat- och naturupplevelser, inspirerar genom sitt engagemang andra inom mat och turism för att utveckla Sverige som matland, samt att det skapas regionala nätverk som i sin tur kan leda till samarbetsmöjligheter, vilket igen kan skapa fler jobbtilfällen. För att nå visionen jobbar regeringen med bl.a. just Matlandetambassadörer över hela landet, samt regelförenklingar och en dialog med företagare som jobbar med mat och turism. Visionen har resulterat i en handlingsplan med fem fokusområden, vilka är offentlig mat, primärproduktion, förädlad mat, matturism och restaurang. *Uppgifterna, som var från svenska jordbruksdepartementets pressmeddelande (från 23.2.2010), och namnen på ambassadörerna finns på hemsidan för regeringskansliet i Sverige under adresserna <http://www.regeringen.se/sb/d/12702/a/140202> respektive <http://www.regeringen.se/sb/d/12806/a/139816>.*

FORTSATT RECENSION KRÄVER REFORMER – KOMMUNFÖRBUNDET PUBLICERADE ÖVERSIKT ÖVER STRUKTURUMVANDLINGEN

Stora och mångsidiga stadsregioner har klarat den ekonomiska recessionen bäst, t.ex. befolkningsökningen har varit snabbast just i de stora städernas närområden, konstateras i översikten över strukturuomvandlingen för 2010 som Kommunförbundet publicerat.

”Arbetsplatser försvinner, stora åldersklasser lämnar arbetslivet och försörjningskvoten försvagas särskilt i avsides belägna landsbygdsregioner. Landsbygden avfolkas småningom”, konstaterade vice verkställande direktören för Kommunförbundet Timo Kietäväinen. Hårdast har recessionen drabbat Kajanaland, Lappland och Norra Karelen, men även de gamla industrilandskapen Södra Karelen, Satakunda och Kymmenedalen är numera landskap med svag utveckling. Nyland har fortfarande den största attraktionskraften mätt med alla ekonomiska mått. Även de framgångsrika landskapens centralregioner, t.ex. Uleåborg, Salo, Borgå och Seinäjoki, har tagit steget till de ekonomiska regionernas främsta led. De regioner som klarat sig sämst har knappa befolknings- och personalresurser, samt ensidig näringsstruktur. För att trygga kommunernas service, behövdes redan 2010 betydande tillskott till kommunernas statsandelar och större flexibilitet i normerna som styr kommunernas verksamhet. På inga villkor får kommunerna ges nya uppgifter och de måste för egen del fortsätta kommun- och servicestrukturreformen och påskynda den. Enligt den färska översikten över strukturomvandlingen 1/2010 lockar de stora stadsregionerna och deras närområden arbetskraft och barnfamiljer, med Birkaland, Östra Nyland, Egentliga Tavastland, Egentliga Finland och Nyland som mest attraktiva. Utbildade människor söker sig fortfarande till Nyland, som har den största andelen invånare med högskoleexamen, följt av universitetsstäderna Uleåborg, Tammerfors, Jyväskylä, Vasa, Kuopio och Åbo. *Uppgifterna var från Kommunförbundets pressmeddelande (från 29.1.2010) som finns under webbadress http://www.kommunerna.net/k_perussivu.asp?path=255;264;271;573;158530;158531;158967. Översikten över strukturomvandlingen, Rakennemuutoskatsaus 2010, finns med svenskt sammandrag på <http://hosted.kuntaliitto.fi/intra/julkaisut/pdf/p20100128093907676.pdf>.*

MÅLEN FÖR KSSR FÖRHASTADE OCH HÖGTFLYGANDE VISADE RAPPORT

Målen för kommun- och servicestrukturreformen (KSSR) och den offentliga utvärderingen har varit alltför förhastade och högtflygande framgår det av en sammanfattande rapport om reformen. Enligt forskarna har strukturreformen skapat en god utvecklingsplattform för effektivisering av den kommunala servicen, vilket man nu borde kunna ta vara på. KSSR, som inleddes år 2007, har undersökts med hjälp av det omfattande utvärderingsprogrammet ARTTU. Enligt rapporten, som är ett sammandrag av tio undersökningar, finns det ett uppenbart motsatsförhållande mellan förväntningar och resultat. *”Man kräver samtidigt mer och mångsidigare service samt stävjade utgifter och förbättrad produktivitet. De primära metoderna i ramlagen för strukturreformen medför inte fördelar i sig utan de ger utvecklingspotential, möjligheter att sköta uppgifterna på ett effektivare sätt, d.v.s. producera bättre service med samma resurser”*, sade professor emeritus Pentti Meklin som är den vetenskapliga ledaren för utvärderingsprogrammet. De funktionella reformerna har emellertid inte riktigt kommit i gång ännu. Först när de genomförts vet man vilka förändringar KSSR verkligen innebar. Kommunsammanslagningar medför enligt forskarna inte nödvändigtvis direkt ekonomisk nytta, men ett välfungerande ledningssystem medför mångfalt större nytta än kostnader. Nyttan tar sig uttryck i fruktbar verksamhet, effektiv service, samt målmedveten utveckling av lokala förhållanden. Enligt Meklin gör större kommuner det möjligt att öka professionalismen vid t.ex. användning av köpta tjänster och datateknik. Att slå samman kommuner, erbjuder mer utvecklingspotential inom ledningssystemet än samarbetsområden. KSSR fortsätter med såväl strukturella lösningar som allt större satsningar på servicerelaterade lösningar. Kommunförbundets projekt *Ny kommun 2017* söker struktur- och handlingsmodeller för de kommande fullmäktigeperioderna. Även forskarna anser att kommunernas differentiering också leder till olikartade kommunmodeller, men stark kommunal självstyrelse är ändå den säkraste grunden för att trygga invånarnas välbefinnande och regionens framgång. *Rapporten Parasta Artun mitalla? finns under webbadressen <http://hosted.kuntaliitto.fi/intra/julkaisut/pdf/p20100621101851347.pdf>. Uppgifterna var från*

ett av Finlands Kommunförbunds pressmeddelanden från 13.8.2010 och finns under adressen http://www.kommunerna.net/k_perussivu.asp?path=255;264;271;573;158530;163825;163915&voucher=DF11D7C2-072E-400C-B9D2-24959062AE09.

ARBETSGRUPP VID JSM FÖRESLOG STORA SATSNINGAR I AKT ATT FÖRBÄTTRA GLESBYGDSBORNAS STÄLLNING

Jord- och skogsbruksministeriets (JSM:s) arbetsgrupp föreslog stora satsningar för att förbättra den glesbefolkade landsbygdens ställning. Enligt arbetsgruppen, som överlämnade sin slutrapport 10.3.2010 till jord- och skogsbruksminister Sirkka-Liisa Anttila, skall man göra skattetolkningarna klarare och ge fler incitament för glesbygdens invånare, vilka utgör över tio procent av landets befolkning (ca 600 000 människor). Arbetsgruppen har gjort upp en lista som innehåller ett 20-tal punkter med förslag till bl.a. incitament för föreningarnas verksamhet. Skatteförvaltningen borde ta fram kriterier, som hjälper att utvärdera glesbygdsföreningarnas allmännyttighet och näringsverksamhet. Arbetsgruppen vill även ändra inkomstskattelagstiftningen – så att de reseersättningar som uppkommer i samband med föreningarnas frivilliga arbete kunde höjas – samt föreslår att man tar fram en utredning, huruvida en arbetslös person som bor på glesbygden kan ha rätt till det jämkade arbetslöshetsskyddets skyddade belopp. Inom företagandet skall det även skapas nya incitament. Startpengsystemet borde också tillämpas på säsongföretag, liksom deltidsföretagande, och butiksbilverksamheten skall även beviljas bybutiksstöd om ägarföretaget är etablerat i bycentret. Arbetsgruppen vill se en ny form av landsbygdsföretag som betalar skatt enligt en fri periodisering och som kan göra avdrag för resor varje dag mellan etableringsplatsen och etableringskommunens centrum. Man vill ytterligare effektivisera spårtrafiken för att trygga tjänsterna och näringsverksamheten. För att sköta ärenden, föreslår gruppen s.k. skjutsgarantisystem. Man begär att Institutet för hälsa och välfärd tar fram en utredning om hälsoproblem hos landsbygdsinvånarna och möjligheterna att förebygga risker. Arbetsgruppen vill också ha en säker och omfattande akutsjukvård för att trygga tillgången till förstahjälp på landsbygden. För att få nyutexaminerade att flytta till glesbefolkade kommuner, vill man införa ett extra ränteavdrag för studielån, eller direkta monetära incitament. Dessutom borde det även skapas fler arbetspraktikplatser. Arbetsgruppens förslag bygger på regeringsprogrammet och den landsbygdspolitiska redogörelsen. Statssekreterare Jouni Lind på JSM har fungerat som ordförande i gruppen, vilken bestått av företrädare för finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, statsrådets kansli, närings- och arbetsministeriet, inrikesministeriet och Finlands kommunförbund.

68 PROCENT AV FINLÄNDARNA TROR PÅ AVFOLKAD LANDSBYGD MEN BARA 4 PROCENT VILL DET VISADE BAROMETERUNDERSÖKNING

Barometerundersökningen, som utfördes av Jubileumsfonden Sitras program *Landmärken*, stärker den uppfattning som uppstod under programmets beredningsskede: landsbygden är en speciell resurs i finländarnas sinnen. Man uppskattar den rekreation landsbygden ger, och affärlivet ser nya affärsmöjligheter där. Man vill således ha en blomstrande landsbygd, men det finns dubier om dess framtid. Det som skulle behövas, är en ny, vital och aktiv landsbygd. Finländarna skall inte längre delas in i landsorts- och stadsbor beroende på var de bor, för hela 36 procent känner att de tillhör bägge. Att alternera mellan boende i staden och på landsbygden blir allt vanligare, som enligt undersökningen upplevs som ett behagligt sätt att bo. Av finländarna förväntar sig 93 procent att landsbygden kommer att ha betydelse för dem, och hela 64 procent av stadsborna avser att vistas på landsbygden för rekreation och stimulans. ”Att svara på finländarnas efterfrågan är landsbygdens väg till framgång”, sade programdirektören Eeva Hellström. I den omfattande utredningen kartlades vilka faktorer

finländarna anser vara viktigast för att de skall vara tillfreds med livet, samt hur väl de hade uppnått dessa. Vid sidan av ekonomiskt uppehälle, är möjligheter att påverka det som är viktigt för en själv – en stressfri livsrytm, meningsfullt arbete, självförverkligande och kontroll över vardagen – faktorer som upplevs som viktiga. Samtidigt är man missnöjd med hur dessa förverkligas. Det finns alltså en efterfrågan på att få kontroll över livet. Resultaten av undersökningen visar en bjärt kontrast mellan antagandena och förhoppningarna gällande landsbygdens framtidsutsikter, för 68 procent av finländarna antar att den finländska landsbygden i hög grad har avfolkats år 2020. Men ändå är det bara 4 procent som vill att detta skall ske. Däremot skulle man gärna se en livlig näringsverksamhet och vitalitet på landsbygden. Över 50 procent av finländarna skulle gärna se att det på landsbygden år 2020, skulle finnas många som distansarbetar, en utbredd och uppskattad produktion av ekologiska livsmedel, en blomstrande turism av olika slag och överlag mycket företagsverksamhet. Detta hoppas man på. Men det är en mindre andel som tror på att visionerna går i uppfyllelse. Svaren avspeglar en skepsis för landsbygdens utveckling. Av de kommunala beslutsfattarna tror 58 procent att livet på landsbygden förbrukar mindre energi och naturresurser än livet i staden, medan endast 19 procent tror på det motsatta. Av företagsledarna antog 63 procent, att ökade krav på eko-effektivitet förbättrar affärsmöjligheterna på landsbygden. I fortsättningen följer man upp hur tankegångarna och upplevelserna kring landsbygden förändras och vilken effekt programmet får. Enkäten, som genomfördes i september 2009, besvarades av 1 504 finländare, men i utredningen deltog även sammanlagt 651 kommunala beslutsfattare, företagsledare och landsbygdsexperter, vilka svarade på frågor gällande sina respektive sektorer. *Uppgifterna var från ett av Sitras meddelanden från 3.2.2010 och finns under webbadressen http://www.sitra.fi/sv/Aktuellt/2010-02-03_Landmarken-barometer.htm. Sitra är en oberoende offentlig, rättslig fond, vars uppgift är att bygga morgondagens framgångsrika Finland, där man identifierar kommande förändringsbehov och möjliggör förändringar i samarbete med olika aktörer. De för landet centrala utmaningarna tar Sitra tag i med hjälp av olika program och strategiska processer.*

BYSKOLORNA VÄRDEFULLA UPPVÄXT- OC INLÄRNINGSMILJÖER VISADE DOKTORSAVHANDLING

Små byskolor i glesbygden är värdefulla uppväxt- och inlärningsmiljöer. En doktorsavhandling, *Kyläkoulut Suomessa. Maaseudun pienet koulut opettajien kuvaamina oppimis- ja kasvuympäristöinä*, visar att det bästa med byskolorna är att barn i olika åldrar undervisas i samma klass. Enligt doktoranden Risto Kilpeläinen blir känslan av samhörighet mycket bättre när de äldre barnen hjälper dem som är yngre. Samtidigt lär man sig att acceptera olikheter och arbeta ihop. Andra fördelar är den trygga miljön i byskolorna och att alla känner alla, samt att mobbning och störande beteende förekommer endast i liten utsträckning. Kilpeläinen tror att de små skolorna kan ha en stor roll i framtidens skolvärld, medan han fruktar att de allt större skolenheterna inte kan erbjuda tillräckligt bra undervisning för barnen. Som skräckexempel nämns Tyskland, där det finns skolor med upp till 3 000 elever. Pedagogie magister Risto Kilpeläinen doktorerade 18.6.2010 vid Kajanalands lärarutbildningsenhet, Uleåborgs universitet. *Uppgifterna var från Vasabladet (6.6.2010) och från Uleåborgs universitets hemsida (info om doktorsdisputationen på finska) under adressen <http://www.hallinto.oulu.fi/viestin/vaitos10/kilpelainen.html>.*

KAMPANJ FÖR ATT STÄRKA BYARNA SOM FUNKTIONELLA REGIONENHETER DROG I GÅNG

Slogans som valts för kampanjen *Voimistuvat kylät – Byar med livskraft*, är ”Landsbygdens försvarskurs”, ”Mera från närmare håll” och ”Hemma i byn”, vilka omfattar kampanjens centrala målsättning. Målet är att genom utbildning och samarbete med olika aktörer öka

dialogen mellan byarna och kommunerna, samt deras samarbete sinsemellan, bl.a. i omorganiseringen av byarnas service. Projektet, som startade i september 2010 stärker byarna som mindre, funktionella regionenheter, samt förbättrar den landsbygdspolitiska beredskapen bland landsbygdsutvecklarna, kommunerna och landskapen. Genom kampanjen främjar man flera av linjedragningarna i statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse, samt i det femte landsbygdspolitiska helhetsprogrammet. Kampanjens centrala utbildningsteman är att främja förhandlingsprocessen mellan kommunen och dess byar, kontrakteringen och dess genomförande (landsbygdsavtalsförfarandet), bl.a. i serviceproduktionen, sammanjämkningen av kommunens landsbygdsprogram och byaplanerna, församlingarnas roll i landsbygdens utveckling, samt att stärka konstruktionen av och innehållet i landsbygdspolitiken på landskapsnivå. En omfattande utbildningsrunda – totalt 55 utbildningstillfällen i varje Leader-område i Fastlandsfinland – inleddes på hösten och fortsätter ända till december 2012. Utbildningen genomförs som tillställningar, vilka sträcker sig över två dagar. Under åren 2011–2014 fortsätter kampanjen enligt kapaciteten på regional och lokal nivå. Med utbildningen och de slutsatser som kan dras på basen av den som grund, planeras fortsättningen på projektet på regional och lokal nivå. I fortsättningen ordnar de regionala och lokala aktörerna de nödvändiga planerings- och förhandlingstillfällena, där man behandlar ett djupare förhållande mellan kommunen och byarna, samt tidigare nämnda teman på lokal nivå. Bakom kampanjen står Suomen Kylätoiminta (SYTY) – Byaverksamhet i Finland rf, Kommunförbundet, den evangelisk-lutherska och ortodoxa kyrkan med sina församlingar, landsbygdsnätverksenheten, Landsbygdens bildnings- och kulturförbund (MSL), Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen (YTR) och dess temagrupp för kontraktering, byarnas aktörer på landskaps- och regional nivå, samt Leader-aktionsgrupperna och övriga lokala utvecklare. *Info om kampanjen finns på SYTY:s hemsida på <http://www.voimistuvatki.fi/>.*

LEADER-ANDAN I EUROPA SKALL STÄRKAS – AKTÖRERNA SAMLADES TILL EN FÖRSTA KONFERENS I ÖSTERRIKE

Den första LINC (Leader, Inspired, Network, Community) 2010-konferensen, som sammanför Leader-aktörerna, ordnades i mars 2010 i österrikiska Tirol, med sju deltagare från Finland – Leader-grupperna i Lappland och Norra Savolax. Österrike var således först ut att arrangera denna årligen återkommande konferens, som 2011 hålls i Tyskland. Finland och Norra Savolax står värd för konferensen år 2013. År 2012 hålls evenemanget i Estland och 2014 åter igen i Österrike. Genom LINC (<http://www.info-linc.eu/>) vill man på ett nytt sätt främja nätverksbildandet och utbytet av erfarenheter mellan Leader-områdena i Europa. Målsättningen med LINC är att stärka Leader-andan i Europa, men också ett uttryck för styrkan i att göra saker tillsammans. Nätverkandet och erfarenhetsutbytet sker inte endast under seminarier och i arbetsgrupper, utan en mycket viktig del under konferensen är den s.k. "Leader-olympiaden". Innovativt landsbygdsutvecklande förenas med gemensamma sportaktiviteter under konferensen. *Uppgifterna ingick i landsbygdsnätverksenhetens nyhetsbrev 1.4.2010.*

POLE POSITION FÖR FINLANDS LEADER-GRUPPER – PETRI RINNE UTSÅGS TILL PRESIDENT FÖR ELARD

Finland får en hög post inom EU:s landsbygdsutveckling åren 2011–2012 i och med att verksamhetsledaren för utvecklingsföreningen i Birkaland och Satakunta Joutsenten reitti Petri Rinne valdes till president för European Leader Association for Rural Development (ELARD) i Bryssel. ELARD är den internationella paraplyorganisationen för EU:s ca 2 000 Leader-aktionsgrupper. Leader-metoden har under 20 år utvidgats från att ha varit EU-kommissionens lilla experiment till att omfatta största delen av landsbygdsområdena i EU. ELARD:s representanter är verksamma bl.a. inom olika EU-organ, där de representerar

Leader-aktionsgrupperna. År 2011 inleds den intensiva planeringen av programperioden 2014–2020 för utvecklingen av landsbygden. Särskilt beaktansvärt är att de finländska Leader-grupperna genom ordförandeskapet nu får en pole position i att påverka arbetet. *Uppgifterna kan läsas på landsbygdsnätverkens hemsida under adressen http://www.landsbygd.fi/sv/index/kommunikation/nyheter_och_meddelande/elard_petri_rinne_sv.html.*

”BLIR SVENSKARNA FÄRRE PÅ LANDSBYGDEN? NEJ, MILJONTALS FLER!” – SAKKUNNIGA SPEKULERADE UNDER SVENSKA LANDSBYGDSRIKSDAGEN

”Det nya ordet ”påfolka” ..., kommer det att bli årets nyord?”

Karin Askberger som undrade och tyckte att det var dags att ”påfolka” landsbygden. Ordet tillkom i en av framtidsverkstäderna under den svenska Landsbygdsriksdagen i Sunne (<http://www.helasverige.se/kansli/nyheter/visa-nyhet/blog/1/1094/2/>).

”Död fisk flyter nedströms. Levande fisk simmar uppströms”, så introducerade debattledaren Pia Sjögren framtidsdiskussionerna under den sista dagen av svenska Landsbygdsriksdagen i Sunne 6-9.5.2010, vilket fick nog panelen och åhörarna att råta lite extra på sig. Hon fortsatte med att fråga expertpanelen hur det ser ut om 10-15 år. Professorn i landskapsplanering vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) Per Berg sade för sin del att framtidens stad är ett system av stad och land, där omgivningarna är integrerade med stadens funktioner. Kommunikationer och transporter länkas samman med varandra, där spårvagnen genom staden får en fortsättning med tåg och buss på landsbygden. Landsbygd och stad kommer att tas fram i samma planarbete och administrativa gränserna förändras. Enligt meteorolog Pär Holmgren finns det olika hållbarhetsutmaningar, olika scenarier. Orter med starka ledare kommer att finnas i framkanten av utvecklingen, där man inte bara väntar in den globala förändringen som sker. Vad beträffar energipriserna, så lär de sticka uppåt de kommande 10-15 åren. Holmgren menar att man i Sverige sitter på en guldgruva med tanke på invandringen – ett glesbefolkat land. Tyskarna ser fördelarna och svenskarna måste hela tiden ha kopplingarna till det internationella. Holmgren ser en tydlig folkvandring norrut. Svenskarna kan vara 20 miljoner om 50 år och 100 miljoner om 100 år. *”Men det betyder inte mer än att vi får lika stor befolkningstäthet, som man redan har i Centraleuropa”*, påpekade Holmgren. Vad gäller naturkatastrofer menade forskare Johanna Björklund vid SLU att förändringarna från det globala miljöhotet kan ske snabbt med stormar och naturkatastrofer. Vi kan räkna med att oljepriset ökar snabbt, vilket drabbar kommunikationerna och kan leda till att folk flyttar. Forskningschefen Annika Carlsson Kanyama vid Totalförsvarets forskningsinstitut sade att man i Sverige har en bra sits med förnyelsebar energi. Men det gäller att vårda investeringarna för framtiden. Skulle Sydeuropa bli hett och torrt, så ökar intresset för norr. På tal om högre levnadsstandard sade filosofie doktorn i landsbygdsutveckling Karin Beland-Lindahl att det blir allt fler människor på jorden och ännu fler vill ha högre levnadsstandard, vilket leder till större efterfrågan och högre energipriser. Det här för med sig att efterfrågan på mark, skogar och fibrer ökar. När priset ökar, blir skogsägarna vinnare. Professorn Peter Waara vid Uppsala universitet sade för sin del om levnadsstandarden att man tvingas ta ställning. För många är det en utmaning att klara vardagen. Därför behöver kollektivtrafiken byggas ut. Klarar inte landsbygden detta, så blir de förlorare. Ökad medvetenhet leder också till inflyttning, inte bara av återvändare, för holländare och tyskar har redan upptäckt möjligheterna på den svenska landsbygden. *Uppgifterna finns på [nwt.se](http://www.nwt.se) under adressen <http://www.nwt.se/sunne/article705463.ece>.*

I EN PRESSRELEASE FRÅN FINLANDSSVENSKA LANDSBYGDSRIKSDAGEN
EFTERLYSTES ETT INTENSIVARE SAMARBETE MELLAN BY OCH KOMMUN

"Jag vill påminna om att Landsbygdsriksdagen inte bara är en privat nöjesresa för likasinnade lokalpatrioter, utan ett seriöst medborgarforum som sätter agendan för de närmaste årens finlandssvenska landsbygdsprogram!"

Svensk Byaservice ordförande Björn Wallén under öppningstalet vid den finlandssvenska Landsbygdsriksdagen i Haiko 25-26.9.2010. Från Svenska Temagruppen inom YTR:s sida förväntades Landsbygdsriksdagen präglas av framåtanda och konkreta idéer som kan föras vidare.

"Förhållandet mellan kommuner och byar har varit huvudtemat för den elfte finlandssvenska Landsbygdsriksdagen som samlats i Borgå under veckoslutet 25-26.9, med över 100 deltagare från hela Svenskfinland. När kommuner växer via kommunfusioner blir de också mer rurala, och förhållandet mellan kommunen och byn måste ses över på nytt, konstaterade professor Eero Uusitalo, en av förgrundsgestalterna inom finländsk landsbygdsutveckling. "De traditionellt slappa och halvt ansvarslösa relationerna mellan kommun och by räcker inte." Enligt Uusitalo behövs det nya förhandlings- och avtalsmodeller för samarbetet mellan kommunerna och byarna. Motsvarande resonemang fördes också av professor Krister Ståhlberg. Han rekommenderar en samplaneringsmodell, där byarna intimt samarbetar med den nya storkommunen i form av lokala partnerskap. Medborgarna behöver "early warnings", alltså tillgång till information redan i beredningsskedet, men också tillfällen att bli hörda. Framtiden ligger enligt Ståhlberg i den kommunala referensramen. "Det finns inga byar i Finland utan samverkan med kommunen." Den tredje huvudtalaren, författaren och dramatikern America Vera-Zavala från Sverige, poängterade betydelsen av deltagande demokrati som komplement till den representativa, med inspirerande exempel från deltagande budgetarbete i Porto Alegre i Brasilien. I sin resolution poängterar Landsbygdsriksdagen att byarnas autonomi och bybornas engagemang bör beaktas i de nya avtalsförfaranden som växer fram när kommuner och servicedistrikt blir större. Det behövs olika former av hörande och deltagande eftersom antalet nämndeplatser och förtroendevalda minskar, vilket skapar ett demokratiunderskott. Båda parter vinner på att skapa nya förhållningssätt för deltagandet i landsbygdsfrågor. Det nya förhållningssättet bygger på följande principer:

- 1. att byarna organiserar sig själva, och skapar en gemensam organisation som kan göra avtal med kommunen om den interna arbetsfördelningen;*
- 2. att byarna och deras organisationer skaffar eget kapital;*
- 3. att organiseringen av byaverksamheten alltid sker nerifrån; byar och byaverksamheter kan inte planeras uppifrån;*
- 4. att få fram enkla modeller (good practice) för byaverksamheten, i samråd med bl.a. Finlands Kommunförbund, Byaverksamhet i Finland r.f. och Svensk Byaservice;*
- 5. att kommunerna gör upp byapolitiska handlingsprogram som regelbundet uppdateras i samråd med byarna och deras organisationer."*

Pressmeddelande från den finlandssvenska Landsbygdsriksdagen i Borgå

(http://www.landsbygdsriksdagen.fi/categories.asp?document_id=3414&cat_id=2821).

Förslaget till Landsbygdsriksdagsuttalande innehåller 68 åtgärdsförslag inom 9 olika områden. Åtgärdsförslagen finns bl.a. inom byaindentitet, lokal ekonomi/lokala pengar, boendestrukturer, bredband, folkomröstningar och byaplanering, samt tredje sektorn. Se adress http://www.landsbygdsriksdagen.fi/categories.asp?document_id=3415&cat_id=2821. Den finlandssvenska Landsbygdsriksdagen kan ses på www.bya.net. Klicka på "More" på "TV-bilden", så visas arkiverade inspelningar med den senaste inspelningen överst.

FYRA FINLANDSSVENSKA BÖNDER BERÄTTADE OM SIN VARDAG PÅ YLE:s NYA SATSNING BONDBLOGGEN

”Vi är inte växtodlare mer utan paragrafodlare. Missar man nån paragraf så kan man förlora stödet. Om paragrafen är förståelig eller inte har ingen betydelse. Våra förtroendemän får jobba hårt hela tiden för att få bort de mest vansinniga påhitten.”
Bonden och ”datadoktorn” Nisse Husberg om att bönderna får åtskilliga luntor på sammanlagt flera hundra sidor text, som de måste läsa igenom då de gör stödansökan. Växtodlingen är en ren djungel av paragrafer med massor av tvärvillkor och annat som de måste beakta (YLE:s Bondbloggen 13.10.2010, www.bondbloggen.fi).

Den 25 februari 2010 lanserade Svenska YLE sin nya satsning Bondbloggen. Av de närmare tjugo anmälningar som kom in, valde man ut fyra bönder runtom i Svenskfinland på basen av testbloggar som de fört i en veckas tid under hösten. Intresserade bloggföljare fick bekanta sig med orterna Östensö, Yttermark, Heisala och Hindersby, genom att ta del av vad Mats Björklund, Kalle Svedjebäck, Sonja Ek och ”datadoktorn” Nisse Husberg har för sig till vardags. ”Baket Bennäs” finns Östansö i Pedersöre, Österbotten och här driver Mats Björklund sitt enmansföretag. Efter att ha fungerat som lantbruksrådgivare inom växtodling och ekonomi under senare halvan av nittioalet och mjölkbonde under åtta år, har han nu stängt av mjölkmaskinen för gott och riktar i stället in sig på köttproduktion. Björklund odlar ekologisk spannmål sedan många år tillbaka och tanken är att även husdjursproduktionen snart ska bli helt ekologisk. Kalle Svedjebäck från Yttermark i Närpes, Österbotten anmälde sig till bloggen, eftersom han tyckte det var en kul idé. Svedjebäck är både bonde och brandman till yrket, men eftersom det idag inte längre går att leva på ett litet jordbruk allena, har ekonomiska orsaker gjort att han sökt sig ut på arbetsmarknaden. Familj jordbruket tog han över 1989. Gården han växte upp på har haft kor, grisar, höns och pålsdjur. Idag finns enbart en odling om 35 hektar kvar, där det odlas spannmål och oljeväxter. Yngst i gänget är Sonja Ek som för fem år sedan tog över sin hemgård i Pernå, Östra Nyland och sedan dess fungerat som mjölkproducent på heltid. För två år sedan flyttade Ek ut till sambons föräldragård i Heisala i Pargas skärgård, Egentliga Finland. Hon tog då med sig största delen av sina djur. Idag har paret 55 mjölkande kor och ungefär lika många ungdjur. I Heisala odlas ensilaget, medan gården i Pernå fungerar som växtodlingsgård för spannmål och vall. Ifall någon av bondbloggarna vill ta till sig epitetet Oppfinnar-Jocke, så torde Nisse Husberg i Hindersby i Lappträsk, Östra Nyland ligga närmast till hands. I stället för att industrialisera sitt jordbruk har Husberg diversifierat – han gör allt själv. Bygger hus, reparerar maskiner och ställer i ordning, sysslor som tar all tid som inte sådd och skörd gör. I många år fungerade han som elektronikingenjör och forskare i teoretisk datateknik vid Tekniska högskolan och blev sedermera också både docent och professor. Det hindrar inte att jordbruket alltid, ända sedan barnsben, legat ”datadoktorn” varmt om hjärtat. Trots en karriär inom den akademiska världen, har han inte missat en enda vårsädd, förutom under militärtjänstgöringen i Dragsvik. Sedan år 2004 jobbar han som jordbrukare på heltid och driver numera jordbruket ensam. I medlet av sjuttioalet sålde gården sina kor och lade i samma veva om till spannmålsodling. Husberg, som även har gjort sig känd genom att bygga optiska fibernät i Hindersby, prisar nätet som gör att hela världen idag i praktiken kan kallas för granne. *Uppgifterna var i huvudsak hämtade från en artikel, skriven av Cia Hemming, i tidningen Landsbygdens Folk (19.2.2010). En förkortad version finns på http://www.slc.fi/lf_nyhet.asp?id=3114. Bondbloggen hittas under adressen <http://svenska.yle.fi/bondbloggen/>.*

När Svenska YLE startade sin Bondblogg, tänkte man att publiken hittar de fyra bloggande bönderna så småningom, men det gick helt annorlunda. I början på mars 2010 hade Bondbloggen ungefär 3 500 besökare. Fast ingen av de bloggande bönderna är från huvudstadsregionen, så var det vid den här tidpunkten ändå där hälften av de datorer från vilka folk följer bloggarna finns. Bondbloggen var vid tillfället populärare än vad YLE:s OS-blogg var. Uppgifterna ingick i Hufvudstadsbladet (26.3.2010).

ITELLA BÖRjade ÖPPNA GLESBYGDSBORNAS BREV – BYN ANDERSBÖLE FÖRSÖKSKANIN MED NÄTPOST

”Och om någon skickar mig en sedel i ett kuvert skannar Itella in den i jpg-format och sänder den som bilaga, så kan jag printa ut den på min skrivare. Jättebra.”

Signaturen Namnlös kommenterar Itellas försök med nya digitala distributionstjänster på glesbygden (Hufvudstadsbladet 31.3.2010).

Itellapersonal började 12.4.2010 öppna alla första och andra klassens brev till 128 privatpersoner och 20 företag i byn Andersböle i Borgå. Brevens skannas in och skickas per Internet till kunderna. De fysiska breven kommer sedan hem i efterskott, två gånger i veckan i stället för varje vardag. Som deltagare i experimentet får man både en bärbar dator, nätuppkoppling och personlig utbildning i hur detta med digitaliserad postutdelning skall gå till. Syftet är att utreda hur postdistributionen i glesbygden kunde se ut i framtiden. Itellas utvecklingsdirektör Tommi Tikka ser inte brevhemligheten, en i grundlagen stadgad rättighet, som ett problem. Försöket baserar sig på frivillighet och kundernas godkännande. Inskanningen av allting, från fotografi av barnbarnet till räkningar, utmätningar och kanske ett eldigt kärleksbrev, sköts bakom låsta dörrar och av övervakade personer som har tystnadsplikt. Enligt Tikka handlar det om att förbättra servicen i glesbygden och utreda hur långt kunderna är redo att ta emot post via andra kanaler än direkt distribution. Men det handlar också om större saker. Utdelningen på glesbygden är dyr och knölig, så ifall det finns en öppning att skära ner i den dagliga utdelningsrundan, blir ingen på Itella hemskt ledsen. Med på ett hörn i försöket finns även Statens tekniska forskningscentral VTT. Tillsammans med Itella skall man utvärdera möjligheten att ur detta försök skapa en modell som kanske kan tillämpas inom andra glesbygder i landet. Rent juridiskt kan Itella inte heller tvinga någon att gå med på att precis all post skannas in och distribueras på det här sättet, just därför att brevhemligheten är en del av grundlagen som det inte går att tumma på. *Uppgifterna var från en artikel, skriven av Jeanette Björkqvist, i Hufvudstadsbladet (31.3.2010).*

VIHTIJÄRVI I VÄSTRA NYLAND VALDES TILL ÅRETS BY I RIKET 2010 – RITVA PIHLAJA ÅRETS LANDSBYGDSAKTÖR

Suomen Kylätoiminta ry (SYTY) – Byaverksamhet i Finland rf valde (29.8.2010) Vihtijärvi i Vichtis kommun i Västra Nyland till Årets by i samband med *LOKAALI*-seminariet i Pieksämäki 28-29.8. Vihtijärvi med 500 invånare är den första nyländska byn, vilken har fått utmärkelsen Årets by. I motiveringen konstateras bl.a. att Vihtijärvi har aktivt tagit del av projektfinansiering och genomfört många utvecklingsprojekt, bl.a. genom att rädda och grundrenovera byskolan. Hedersnämmanden gick till byarna Nederby och Överby i kommunen Vittisbofjärd i Satakunda, samt till byn Nyrölä i Jyväskylä i Mellersta Finland. SYTY valde även, nu för fjärde gången, Årets landsbygdsaktör. Det är frågan om erkänsla för ett aktivt, långsiktigt, ansvarsfullt och nätverksbyggande landsbygdsutvecklingsarbete. I år föll valet på agronom Ritva Pihlaja från Borgå som är sekreterare för Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen (YTR) och forskare vid Helsingfors universitets Ruralia-institut. Via förtroende- och arbetsuppgifter har hon kopplingar till byautvecklingsverksamhet, bl.a. till Östra Nylands Byar rf och SILMU rf. Pihlaja har särskilt blivit känd som forskare för landsbygden och tredje sektorn, och som kompromisslös försvarare av dessa. Bland hennes landsbygdsforskningsverk kan nämnas *Kolmas sektori maaseutukunnissa* (2010), *Maaseudun palveluaukot ja kolmas sektori* (2005) och *Kylätoiminnasta sosiaalseen yrittäjyyteen* (1995). Till Vägvisare för byaverksamheten korades Johanna Ikola, Erkki Kalliomäki och Teuvo Sadeharju. *Mer om Årets by Vihtijärvi finns att läsas (på finska) under webbadressen <http://www.lansi-uusimaa.fi/Uutiset/Kaikki-uutiset/Paa uutiset/Vihtijarvi-on-Suomen-Vuoden-kyla>. Mer om övriga utnämningar kan läsas (på finska) på SYTY:s hemsida via länkar under adressen <http://www.kylatoiminta.fi/>.*

